

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ**

NGUYỄN MINH HIẾU

**NỢ CÔNG CỦA IRELAND, HY LẠP VÀ VẤN ĐỀ
ĐẶT RA CHO VIỆT NAM**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ QUỐC TẾ

Hà Nội – Năm 2015

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ**

NGUYỄN MINH HIẾU

**NỖ CÔNG CỦA IRELAND, HY LẠP VÀ VẤN ĐỀ
ĐẶT RA CHO VIỆT NAM**

**Chuyên ngành : KTTG & QHKTQT
Mã số: 60 31 01 06**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ QUỐC TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: PGS, TS. NGUYỄN THỊ KIM CHI

Hà Nội – Năm 2015

MỤC LỤC

	Trang
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VIẾT TẮT	iii
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	v
DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ	v
MỞ ĐẦU	1
Chương 1: TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU, CƠ SỞ LÝ LUẬN CHUNG VỀ NỢ CÔNG VÀ KHỦNG HOẢNG NỢ CÔNG	5
1.1. Tổng quan tình hình nghiên cứu	5
1.1.1. Tình hình nghiên cứu nợ công ở nước ngoài.....	5
1.1.2. Tình hình nghiên cứu trong nước	8
1.2. Cơ sở lý luận chung về nợ công và khủng hoảng nợ công	10
1.2.1. Những vấn đề chung về nợ công	10
1.2.2. Những vấn đề chung về khủng hoảng nợ công	Error! Bookmark not defined.
Chương 2: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	Error! Bookmark not defined.
2.1. Phương pháp thu thập và xử lý số liệu.....	Error! Bookmark not defined.
2.1.1. Nguồn số liệu thực hiện luận văn	Error! Bookmark not defined.
2.1.2. Phương pháp xử lý số liệu	Error! Bookmark not defined.
2.2. Các phương pháp cụ thể.....	Error! Bookmark not defined.
2.2.1. Phương pháp duy vật biện chứng	Error! Bookmark not defined.
2.2.2. Phương pháp phân tích và tổng hợp	Error! Bookmark not defined.
2.2.3. Phương pháp gắn liền logic với lịch sử	Error! Bookmark not defined.
2.2.4. Phương pháp trừu tượng hóa khoa học	Error! Bookmark not defined.

Chương 3: THỰC TRẠNG NỢ CÔNG VÀ KHỦNG HOẢNG NỢ CÔNG Ở
HY LẠP VÀ IRELAND**Error! Bookmark not defined.**

3.1. Tổng quan về khủng hoảng nợ công ở EU**Error! Bookmark not defined.**

3.1.1. Diễn biến khủng hoảng nợ công .**Error! Bookmark not defined.**

3.1.2. Nguyên nhân gây ra khủng hoảng nợ công châu Âu.....**Error! Bookmark not defined.**

3.1.3. Tác động của khủng hoảng nợ công châu Âu**Error! Bookmark not defined.**

3.2. Khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp**Error! Bookmark not defined.**

3.2.1. Thực trạng khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp**Error! Bookmark not defined.**

3.2.2. Nguyên nhân gây ra khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp**Error! Bookmark not defined.**

3.2.3. Tác động của khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp**Error! Bookmark not defined.**

3.3. Khủng hoảng nợ công ở Ireland.....**Error! Bookmark not defined.**

3.3.1. Thực trạng khủng hoảng nợ công ở Ireland**Error! Bookmark not defined.**

3.3.2. Nguyên nhân gây ra khủng hoảng nợ công ở Ireland.....**Error! Bookmark not defined.**

3.3.3. Tác động của khủng hoảng nợ công ở Ireland**Error! Bookmark not defined.**

Chương 4: NỢ CÔNG CỦA VIỆT NAM VÀ MỘT SỐ VẤN ĐỀ ĐẶT RA
TỪ CUỘC KHỦNG HOẢNG NỢ CÔNG Ở HY LẠP, IRELAND**Error! Bookmark not defined.**

4.1. Thực trạng nợ công ở Việt Nam và bài học kinh nghiệm đối với Việt Nam từ cuộc khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp, Ireland **Error! Bookmark not defined.**

4.1.1. Thực trạng nợ công ở Việt Nam. **Error! Bookmark not defined.**

4.1.2. Bài học kinh nghiệm đối với Việt Nam từ cuộc khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp, Ireland **Error! Bookmark not defined.**

4.2. Một số vấn đề đặt ra cho Việt Nam từ khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp, Ireland..... **Error! Bookmark not defined.**

4.2.1. Tăng cường năng lực cạnh tranh cho nền kinh tế..... **Error! Bookmark not defined.**

4.2.2. Gợi ý liên quan đến việc vay và sử dụng nợ công hiệu quả **Error! Bookmark not defined.**

4.2.3. Gợi ý liên quan đến việc quản lý nợ công **Error! Bookmark not defined.**

KẾT LUẬN **Error! Bookmark not defined.**

TÀI LIỆU THAM KHẢO..... 11

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VIẾT TẮT

STT	Ký hiệu viết tắt	Nguyên nghĩa tiếng Anh	Nguyên nghĩa Tiếng Việt
1	CP		Chính phủ
2	DNNN		Doanh nghiệp nhà nước
3	ECB	European Central Bank	Ngân hàng Trung ương Châu Âu
4	EU	European Union	Liên minh châu Âu
5	EUR		Đồng Euro
6	Eurozone		Khu vực đồng Euro
7	FDI	Foreign Direct Investment	Đầu tư trực tiếp nước ngoài
8	GDP	Gross Domestic Product	Tổng sản phẩm quốc nội
9	GNI	Gross National Income	Tổng thu nhập quốc gia
10	ICOR	Incremental Capital-Output Ratio	Hệ số Hiệu quả sử dụng vốn đầu tư
11	IMF	International Monetary Fund	Quỹ Tiền tệ Quốc tế
12	NAMA	National Asset Management Agency	Cơ quan quản lý tài sản quốc gia
13	NHTW		Ngân hàng trung ương
14	NSNN		Ngân sách nhà nước
15	ODA	Official Development Assistance	Hỗ trợ Phát triển Chính thức
16	OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development	Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế

17	PIIGS	Portugal, Ireland, Italia, Greece, Spain	Bồ Đào Nha, Ireland, Italia, Hy Lạp và Tây Ban Nha
18	S&P	Standard & Poor	
19	SGP	Stability and Growth Pact	Hiệp ước tăng trưởng và ổn định
20	USD	U.S. Dollar	Đô la Mỹ
21	VAT	Value-added tax	Thuế giá trị gia tăng
22	WB	World Bank	Ngân hàng Thế giới
23	WTO	World Trade Organization	Tổ chức Thương mại Thế giới

DANH MỤC CÁC BẢNG

STT	Số hiệu	Nội dung	Trang
1	Bảng 3.1	Nợ công và thâm hụt ngân sách nhóm PIIGS 2006-2011 (% GDP)	47
2	Bảng 3.2	So sánh rủi ro nợ công các nước năm 2010	68
3	Bảng 3.3	Ý nghĩa xếp hạng tín dụng Moody	69
4	Bảng 4.1	Nợ công Việt Nam giai đoạn 2010-2013 (% GDP)	86
5	Bảng 4.2	Các chỉ tiêu về nợ công và nợ nước ngoài của Việt Nam giai đoạn 2010-2013	93

DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ

STT	Số hiệu	Nội dung	Trang
1	Hình 1.1	Tổng nợ công quốc gia của các nước phát triển năm 2010	21
2	Hình 1.2	Minh họa tác động của khủng hoảng nợ công	37
3	Hình 3.1	Tỷ lệ nợ công/GDP và tỷ lệ nợ nước ngoài/GDP của một số nước trên thế giới (28/02/2015)	44
4	Hình 3.2	Tỷ lệ nợ công/GDP của Hy Lạp giai đoạn 2008-2013	60
5	Hình 3.3	Tỷ trọng nợ công của Hy Lạp theo kỳ hạn tính đến tháng 4 năm 2010	61
6	Hình 3.4	Cán cân vãng lai của Hy Lạp giai đoạn 2008-2014	62
7	Hình 3.5	Cán cân thương mại của Hy Lạp giai đoạn 2008-2014	63
8	Hình 3.6	Ngân sách chính phủ Hy Lạp giai đoạn 2006-2014	64

9	Hình 3.7	Tốc độ tăng trưởng GDP hàng năm của Hy Lạp giai đoạn 2008-2014	72
10	Hình 3.8	Tỷ lệ thất nghiệp ở Hy Lạp giai đoạn 2008-2014	73
11	Hình 3.9	Nợ chính phủ/GDP của Ireland giai đoạn 2006-2014	74
12	Hình 3.10	Ngân sách Chính phủ Ireland giai đoạn 2006-2014	75
13	Hình 3.11	Cán cân thương mại của Ireland giai đoạn 2008-2014	76
14	Hình 3.12	Cán cân vãng lai của Ireland giai đoạn 2008-2014	77
15	Hình 3.13	Nợ nước ngoài của Ireland giai đoạn 2008-2014	78
16	Hình 3.14	Lãi suất trái phiếu chính phủ kỳ hạn 10 năm của Ireland giai đoạn 2011-2015	80
17	Hình 3.15	Dòng vốn FDI ròng vào Ireland giai đoạn 2005-2014	81
18	Hình 3.16	Tốc độ tăng trưởng GDP hàng năm của Ireland giai đoạn 2008-2014	82
19	Hình 3.17	Tỷ lệ lạm phát của Ireland giai đoạn 2007-2015	83
20	Hình 3.18	Tỷ lệ thất nghiệp của Ireland giai đoạn 2008-2014	84
21	Hình 4.1	Tỷ lệ nợ chính phủ/GDP của Việt Nam giai đoạn 2006-2014	86
22	Hình 4.2	Ngân sách chính phủ Việt Nam giai đoạn 2006-2014	88
23	Hình 4.3	Nợ công thế giới và so sánh nợ công của Việt Nam, Hy Lạp, Ireland năm 2015	91

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Bước sang thế kỷ XXI, nền kinh tế thế giới đã có những bước phát triển mạnh mẽ nhưng lại đi vào suy thoái trong những năm gần đây. Cuộc khủng hoảng tài chính tiền tệ năm 2008 bắt đầu từ Mỹ đã lan rộng ra toàn thế giới, tiếp đó là cuộc khủng hoảng nợ công năm 2009 tại các nền kinh tế lớn, chủ yếu là các nước OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development - Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế) đã tác động vô cùng nghiêm trọng tới các quốc gia, đặc biệt là các nước như Hy Lạp, Ireland, Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha... Nợ công đã thực sự trở thành vấn đề vô cùng nóng bỏng không chỉ đối với các nước xảy ra khủng hoảng nợ mà còn đặt ra nhiều vấn đề với các quốc gia khác có tiềm ẩn rủi ro nợ công như Mỹ, Trung Quốc, Nhật Bản... hay thậm chí là Việt Nam. Vấn đề quản lý nợ công bền vững giờ đây trở thành vấn đề cấp thiết hơn bao giờ hết và liên quan đến nhiều góc độ quản lý, từ việc vay nợ, sử dụng đến quản lý rủi ro và mối tương quan giữa các tổng lượng lớn của một nền kinh tế như: thâm hụt ngân sách, tăng trưởng, lãi suất và thị trường nợ, điều kiện vay và năng lực quản lý nợ công của một nước.

Việt Nam ngày càng hội nhập sâu vào nền kinh tế quốc tế trên nhiều lĩnh vực, trong đó có quan hệ tài chính quốc tế, cụ thể là trong hoạt động tài chính của Nhà nước thông qua hoạt động vay nợ viện trợ của Chính phủ. Với việc vượt ngưỡng quốc gia có thu nhập trung bình, Việt Nam đang dần phải tiếp cận với các nguồn vốn với điều kiện kém ưu đãi hơn và tiến tới theo điều kiện và thông lệ trên thị trường. Điều này đặt ra những vấn đề cần nghiên cứu trong hoạt động vay nợ của Chính phủ nói chung và hoạt động vay nợ, viện trợ nước ngoài nói riêng, trong đó cần đặc biệt chú trọng giải quyết được câu hỏi về mối quan hệ động và có tác động qua lại giữa các biến số vĩ mô: thâm

hụt ngân sách - nợ công/nợ nước ngoài - tăng trưởng - lãi suất - lạm phát - các cân bằng kinh tế đối ngoại trong điều kiện cụ thể của nước ta để từ đó đưa ra những định hướng và hành động quản lý phù hợp và hướng tới quản lý nợ công an toàn, bền vững, một mặt huy động được nguồn vốn phục vụ phát triển, mặt khác đảm bảo an toàn nợ.

Thêm vào đó, Luật Quản lý nợ công ra đời năm 2009 và có hiệu lực thi hành từ ngày 01 tháng 01 năm 2010, đồng thời toàn bộ hệ thống các văn bản hướng dẫn Luật này cũng đã được ban hành. Việc ban hành Luật Quản lý nợ công và hình thành một cơ cấu bộ máy tương đối hiện đại về quản lý nợ công tại Bộ Tài chính là những hành động thể hiện tầm quan trọng ngày càng lớn của công tác quản lý nợ công. Nhận thức của công chúng, của các tầng lớp xã hội về vai trò của nợ công đối với nền kinh tế ngày càng cao.

Trong số những nước bị khủng hoảng nợ công thì Ireland và Hy Lạp là hai quốc gia đáng chú ý nhất. Đây là nơi khởi nguồn của khủng hoảng nợ và hai quốc gia này cũng nằm trong những nước có tình trạng nợ công nghiêm trọng nhất châu Âu và thế giới, đồng thời cũng là đại diện cho hai nhóm nước (được phân chia theo nguyên nhân gây nợ công): nhóm nước có vấn đề về ngân sách (Hy Lạp) và nhóm nước không có vấn đề về ngân sách nhưng có nợ tư nhân khổng lồ (Ireland). Chính vì vậy, việc nghiên cứu thực trạng, nguyên nhân và giải pháp mà các quốc gia này đã sử dụng để ứng phó với khủng hoảng nợ công để từ đó rút ra những bài học kinh nghiệm cho việc quản lý nợ công ở Việt Nam là vô cùng cấp thiết và mang tính ứng dụng thực tiễn.

Xuất phát từ những nhận định trên, đề tài ***“Nợ công của Ireland, Hy Lạp và vấn đề đặt ra cho Việt Nam”*** đã được tác giả lựa chọn làm đề tài nghiên cứu cho luận văn thạc sĩ của mình.

Để nghiên cứu đề tài, cần phải giải quyết một số câu hỏi sau:

- Tại sao cần phải quản lý và giám sát chặt chẽ nợ công? Khi nào một quốc gia coi là khủng hoảng nợ công?

- Thực trạng nợ công ở Hy Lạp và Ireland? Nguyên nhân cơ bản của khủng hoảng nợ công của hai nước trên là gì? Hy Lạp và Ireland đã sử dụng các biện pháp nào để ứng phó với khủng hoảng nợ công?

- Có thể rút ra những bài học gì cho việc quản lý nợ công ở Việt Nam qua trường hợp Hy Lạp và Ireland?

- Trong thời gian tới Việt Nam cần phải thực hiện và tăng cường quản lý và giám sát nợ công như thế nào để tránh được những rủi ro có thể xảy ra?

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục đích nghiên cứu

Mục đích nghiên cứu của luận văn là làm rõ thực trạng nợ công và khủng hoảng nợ công, nguyên nhân gây ra khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp, Ireland và các giải pháp mà hai nước này đã sử dụng để ứng phó với khủng hoảng nợ công; qua đó, rút ra một số vấn đề trong việc quản lý và sử dụng nợ công ở Việt Nam.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Hệ thống những vấn đề lý luận chung về nợ công và khủng hoảng nợ công.

- Làm rõ thực trạng nợ công và khủng hoảng nợ công, nguyên nhân gây ra khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp, Ireland và các giải pháp mà hai nước này đã sử dụng để ứng phó với khủng hoảng nợ công.

- Rút ra một số gợi ý và bài học kinh nghiệm nhằm giảm rủi ro tiềm ẩn trong việc quản lý và sử dụng nợ công ở Việt Nam hiện nay.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của luận văn chính là nợ công của Ireland, Hy Lạp và vấn đề đặt ra cho Việt Nam.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

- Về không gian: Đề tài nghiên cứu thực trạng nợ công ở hai nước Hy Lạp, Ireland.

- Về thời gian: Đề tài nghiên cứu thực trạng nợ công ở hai nước Hy Lạp, Ireland và nợ công của Việt Nam trong giai đoạn 2009-2014.

4. Những đóng góp mới của luận văn

- Hệ thống hóa những vấn đề lý luận và thực tiễn về nợ công và khủng hoảng nợ công.

- Phân tích, tìm hiểu thực trạng nợ công ở Hy Lạp và Ireland; nguyên nhân của cuộc khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp, Ireland.

- Phân tích những biện pháp mà Hy Lạp và Ireland đã sử dụng để ứng phó với khủng hoảng nợ công tại hai nước này.

- Rút ra một số gợi ý và bài học kinh nghiệm nhằm giảm rủi ro tiềm ẩn nợ công ở Việt Nam.

5. Kết cấu luận văn

Ngoài phần Phần mở đầu, Kết luận, Danh mục tài liệu tham khảo, kết cấu luận văn gồm 4 chương sau:

Chương 1: Tổng quan tình hình nghiên cứu, cơ sở lý luận chung về nợ công và khủng hoảng nợ công

Chương 2: Phương pháp nghiên cứu

Chương 3: Thực trạng nợ công và khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp và Ireland

Chương 4: Nợ công của Việt Nam và một số vấn đề đặt ra từ cuộc khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp, Ireland

Chương 1: TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU, CƠ SỞ LÝ LUẬN CHUNG VỀ NỢ CÔNG VÀ KHỦNG HOẢNG NỢ CÔNG

1.1. Tổng quan tình hình nghiên cứu

1.1.1. Tình hình nghiên cứu nợ công ở nước ngoài

Các nghiên cứu ngoài nước về nợ công và trực tiếp là tính bền vững của nợ công chủ yếu được các tổ chức quốc tế đưa ra. Ngay từ những năm 1980 của thế kỷ XX cũng đã bắt đầu có những thảo luận khoa học về giới hạn của nợ công; thế nào là an toàn của nợ công (sau cuộc khủng hoảng nợ những năm 1980). Tuy nhiên, các thảo luận đó cũng là những thảo luận khá chuyên biệt và đến nay đã dần trở nên lạc hậu, đặc biệt là sau cuộc khủng hoảng nợ công ở các nước châu Âu thời gian qua cụ thể là Hy Lạp và Ireland... Ngoài ra, các chính sách cũng có vẻ đã trở nên lỗi thời trong bối cảnh thị trường tài chính thế giới có nhiều biến động và trở nên ngày càng phức tạp, đặc biệt là mối quan hệ giữa nợ quốc gia và sự lệ thuộc lẫn nhau ngày càng lớn giữa nợ quốc gia với hệ thống thị trường tài chính quốc tế.

WB (World Bank - Ngân hàng Thế giới) và IMF (International Monetary Fund - Quỹ Tiền tệ Quốc tế) trong nhiều năm qua có nhiều nghiên cứu về việc quản lý nợ và xuất bản những cẩm nang về thông lệ quản lý nợ công một cách hiệu quả. Tuy nhiên, với những diễn biến gần đây về khủng hoảng nợ công thì những thảo luận, định hướng đó dường như chưa đủ. Bắt đầu từ những năm 2007-2008 tại châu Âu đã có những bài nghiên cứu và thảo luận độc lập về cái gọi là bẫy nợ công và khuyến nghị về việc thực hiện những quy định về “*hãm phanh*” đối với vay nợ của Chính phủ, của khu vực công. Các thảo luận đó cũng đang được làm mới và trở nên sôi nổi hơn bao giờ hết kể từ khi châu Âu rơi vào nguy cơ khủng hoảng nợ công hàng loạt. Các thảo luận đó vẫn còn tiếp diễn, đặc biệt sôi nổi ở các cơ quan nghiên cứu của Thụy Sĩ, Đức, Anh, Thụy Điển... Tuy nhiên, các nghiên cứu này có tính

chất đơn lẻ của cá nhân các nhà nghiên cứu và áp dụng đối với từng trường hợp cụ thể.

Nhìn chung, các nghiên cứu có liên quan đến nợ công và khủng hoảng nợ công trên phạm vi quốc tế là khá đa dạng, chủ yếu xoay quanh các câu hỏi về mối quan hệ thâm hụt ngân sách; về các yếu tố hình thành nợ công và quan hệ tác động lẫn nhau giữa nợ công - tăng trưởng - lạm phát và sự ổn định của các cán cân đối ngoại. Tuy nhiên, câu hỏi về tính ổn định và bền vững của nợ công dường như vẫn còn là một câu hỏi đặc biệt trong tình hình nợ công đang là vấn đề được cộng đồng quốc tế, các quốc gia quan tâm nhiều hơn.

Cụ thể, một số nghiên cứu nổi bật ở nước ngoài gần đây về nợ công bao gồm:

Carmen M.Reinhart and Kenneth S.Rogoff (2010), “Growth in a Time of Debt”, *American Economic Review: Papers & Proceedings* 100, p.573-578: bài nghiên cứu này đã trình bày số liệu về nợ công của các quốc gia qua đó tìm ra mối liên hệ giữa mức độ nợ công, tăng trưởng và lạm phát.

Jaimovich. D and Panizza. U (2010), “Public debt around the world: a new data set of central government debt”, *Applied Economics Letters*, 17, p.19-24: là một tập hợp các số liệu về nợ công của 89 quốc gia trên thế giới trong giai đoạn 1991-2005 và 7 quốc gia trong giai đoạn 1993-2005.

S.M. Ali Abbas, Nazim Belhocine, Asmaa ElGanainy, and Mark Horton (2011), *Historical Patterns of Public Debt – Evidence From a New Database*, IMF: bài nghiên cứu đã tổng hợp các nguồn số liệu của các quốc gia trong IMF để phân tích và đưa ra những dự báo về xu hướng nợ công, đồng thời trình bày tỷ lệ nợ trên GDP (Gross Domestic Product – Tổng sản phẩm quốc nội) của các nhóm quốc gia trong vài thập kỷ để chỉ ra mối quan hệ ngược chiều giữa nợ và tăng trưởng.

George Alogoskoufis (2012), *Greece's sovereign debt crisis: retrospect and prospect*, Hellenic Observatory Papers on Greece and Southeast Europe: bài nghiên cứu đã đưa ra những đánh giá về thực trạng và triển vọng của khủng hoảng nợ công của Hy Lạp dựa trên các số liệu nghiên cứu.

Shelby Woods (2013), *The Greek sovereign debt crisis: politics and economics in the Eurozone*, University of Washington: bài nghiên cứu đã trình bày khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp cùng với những tác động về chính trị và kinh tế lên khu vực đồng Euro.

Mwanza Nkusu (2013), *Boosting competitiveness to grow out of debt – Can Ireland find a way back to its future?*, IMF Working Paper: bài viết đã trình bày thực trạng nợ công ở Ireland, chính sách ứng phó với nợ công của nước này và đưa ra những dự báo về khả năng hồi phục trong tương lai của Ireland khi áp dụng những chính sách ấy.

World Bank (2013), *International Debt Statistics 2013*, Washington, D.C.: báo cáo thống kê nợ đã trình bày tổng quan về xu hướng, thực trạng nợ nước ngoài của các quốc gia trên thế giới phân theo khu vực, các chỉ số và sau đó đi sâu trình bày các số liệu thống kê nợ nước ngoài của các quốc gia trên thế giới năm 2013.

World Bank (2014), *International Debt Statistics 2014*, Washington, D.C.: báo cáo thống kê nợ đã trình bày tổng quan về xu hướng, thực trạng nợ nước ngoài của các quốc gia trên thế giới phân theo khu vực, phân theo từng quý và đặc biệt là các chỉ số về nợ công. Báo cáo còn đi sâu trình bày các số liệu thống kê nợ nước ngoài của các quốc gia trên thế giới năm 2014.

Như vậy, các công trình nghiên cứu trên đã cung cấp một cái nhìn tổng quan về nợ công, đặc biệt là số liệu thống kê về nợ của các quốc gia trên thế giới. Tuy nhiên, do được nghiên cứu dưới góc độ cá nhân hoặc thậm chí là

dưới cái nhìn tổng quát nên các công trình này chỉ mang tính chất gợi ý và tham khảo, chứ chưa đi sâu vào trường hợp cụ thể nào.

1.1.2. Tình hình nghiên cứu trong nước

Ở trong nước, vấn đề nợ công nói chung và khủng hoảng nợ công nói riêng đã có rất nhiều bài nghiên cứu. Trong đó, các bài nghiên cứu tập trung chỉ rõ nguyên nhân gây nên khủng hoảng và việc quản lý nợ công như thế nào là hiệu quả như:

Đề tài “*Vấn đề nợ công ở một số nước trên thế giới và hàm ý chính sách đối với Việt Nam*” của PGS.TS Phạm Thị Thanh Bình là một đề tài điển hình, tập trung nghiên cứu nợ công (nguyên nhân và bản chất của nợ công), thực trạng nợ công của các nước phát triển (đặc biệt phân tích sâu cuộc khủng hoảng nợ công châu Âu) và vấn đề nợ công của một số nền kinh tế mới nổi ở châu Á. Trên cơ sở đó, bài nghiên cứu rút ra một số bài học kinh nghiệm và đề xuất các giải pháp quản lý nợ công Việt Nam trong thời gian tới.

Đề tài “*Nguyên nhân của khủng hoảng nợ công ở một số nước thành viên EU*” của nhà kinh tế Nguyễn Bích Thuận đã làm rõ tại sao nợ công đang ngày càng trở nên trầm trọng và lan rộng ở các nước EU (European Union – Liên minh châu Âu) bằng cách đưa ra các nguyên nhân chung gây ra khủng hoảng nợ của toàn khối EU cũng như phân tích nguyên nhân cụ thể của từng nước.

Bài nghiên cứu của tác giả Hồ Quốc Tuấn “*Khủng hoảng nợ Ireland: Biến nợ tư thành nợ công*” đăng trên Tạp chí Thời báo kinh tế số 01 năm 2011 đã phân tích nguyên nhân gây ra nợ công của Ireland chính là do Chính phủ phải gánh những khoản nợ xấu của các ngân hàng, khiến các khoản nợ tư nhân biến thành khoản nợ của Chính phủ trong khi Chính phủ thì không có khả năng thanh toán các khoản nợ và khủng hoảng xảy ra.

Bài nghiên cứu của hai tác giả Nguyễn Thị Kim Chi và Nguyễn Quỳnh Loan “*Khủng hoảng nợ công ở Châu Âu: nguyên nhân và tác động đến Việt Nam*” đăng trên Tạp chí châu Âu số 09 năm 2011 đã trình bày những vấn đề chung liên quan đến nợ công và khủng hoảng nợ công, qua đó phân tích hai trường hợp cụ thể là Hy Lạp và Ireland, tác động của cuộc khủng hoảng nợ công châu Âu và qua đó rút ra một số bài học cho Việt Nam.

Vấn đề nợ công của Việt Nam cũng rất được quan tâm nghiên cứu, đặc biệt trong khía cạnh phân tích thực trạng và đưa ra các dự báo cũng như giải pháp. Bài nghiên cứu “*Khủng hoảng nợ công tại một số nền kinh tế trên thế giới nguyên nhân, diễn biến, hậu quả, biện pháp khắc phục và những hàm ý chính sách cho Việt Nam*” của tác giả Vũ Minh Long (2013) đã tổng hợp lý thuyết cùng những diễn biến và phản ứng chính sách thực tế từ các cuộc khủng hoảng nợ lớn trong lịch sử cũng như cuộc khủng hoảng nợ công châu Âu gần đây nhằm đưa ra được một cái nhìn toàn cảnh về khủng hoảng nợ công. Bên cạnh đó, nghiên cứu cũng phân tích thực trạng nợ công Việt Nam nhằm đánh giá về tình hình cũng như rủi ro nợ công của Việt Nam dựa trên những số liệu cập nhật nhất, từ đó đưa ra một số gợi ý chính sách giúp cải thiện tình hình nợ công để tránh những rủi ro khủng hoảng mà Việt Nam có thể gặp phải trong thời gian sắp tới.

Nghiên cứu “*Tương lai nợ công của Việt Nam: Xu hướng và giải pháp*” của tác giả Đỗ Thiên Anh Tuấn (tháng 4 năm 2013) đã đánh giá thực trạng nợ công của Việt Nam và sử dụng mô hình động về nợ công để dự báo xu hướng nợ công của Việt Nam trong tương lai. Trên cơ sở dự báo về xu hướng nợ công, nghiên cứu đã phân tích những rủi ro mà Chính phủ cũng như nền kinh tế sẽ phải đối mặt đi kèm với tình trạng gia tăng nợ công quá mức, trong đó có thách thức của Ngân hàng Trung ương (NHTW) trong việc điều hành chính sách tiền tệ nhằm đảm bảo mục tiêu kiềm chế lạm phát và ổn định giá

cả và đưa ra một số hàm ý chính sách về định hướng quản lý nợ ở Việt Nam trong giai đoạn tới nhằm hướng đến mục tiêu an toàn tài khóa quốc gia.

Đề tài “*Nợ công của Việt Nam: quan niệm, đặc điểm và xu hướng*” của nhóm tác giả Bùi Trường Giang và Đinh Mai Long đã đưa ra quan điểm nợ công của Việt Nam, nghiên cứu đặc điểm nợ công của Việt Nam và đưa ra những nhận định, dự báo xu hướng nợ công của Việt Nam.

Bài nghiên cứu Nguyễn Tuấn Tú (2012), “*Nợ công ở Việt Nam hiện nay: Thực trạng và giải pháp*” đăng trong Tạp chí khoa học Đại học Quốc gia Hà Nội đã viết phân tích thực trạng nợ công hiện nay ở Việt Nam, những nguyên nhân dẫn đến nợ công và đề xuất một số giải pháp kiểm soát nợ công trong bối cảnh nợ công ở nhiều nước trên thế giới tiếp tục lan rộng và khó kiểm soát.

Bên cạnh đó, luận văn cũng tham khảo nhiều bài viết đề cập đến những kiến thức cơ bản về nợ công như bài nghiên cứu của TS. Mai Thanh Quế “*Khủng hoảng nợ công và tác động của khủng hoảng nợ công đến Liên minh tiền tệ châu Âu*”, PGS.TS. Nguyễn An Hà “*Nợ công và khủng hoảng nợ công ở Liên minh châu Âu*”.

Như vậy, có thể nhận thấy rằng nghiên cứu về nợ công nói chung và khủng hoảng nợ công nói riêng khá là phong phú và đa dạng. Tuy nhiên, chưa có nghiên cứu nào đi sâu vào việc tìm hiểu nợ công và cuộc khủng hoảng nợ công ở Hy Lạp, Ireland và qua đó rút ra một số vấn đề gợi ý cho Việt Nam trong việc quản lý và sử dụng nợ công hiện nay. Chính vì vậy, có thể thấy rằng đây là đề tài đầu tiên nghiên cứu về vấn đề này.

1.2. Cơ sở lý luận chung về nợ công và khủng hoảng nợ công

1.2.1. Những vấn đề chung về nợ công

1.2.1.1. Khái niệm nợ công

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tiếng Việt

1. Trương Tuấn Anh (2012), *Vấn đề khủng hoảng nợ công ở châu Âu hiện nay*, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam, Hà Nội.
2. Trần Việt Anh (2010), “*Khủng hoảng tài chính toàn cầu 2008 và những ảnh hưởng tới kinh tế, thương mại các nước châu Âu*”, Luận văn, Đại học Ngoại thương, Hà Nội.
3. Phạm Thị Thanh Bình (2011), *5 nguyên nhân chính gây khủng hoảng nợ công của Hy Lạp*, Viện Kinh tế và Chính trị Thế giới, Hà Nội.
4. Phạm Thị Thanh Bình (2013), *Nợ công của các nước PIIGS: Những điểm tương đồng và khác biệt*, Viện Kinh tế và Chính trị Thế giới, Hà Nội.
5. Phạm Thị Thanh Bình (2013), *Vấn đề nợ công ở một số nước trên thế giới và hàm ý chính sách đối với Việt Nam*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
6. Bộ Tài chính (2012), *Chiến lược quản lý nợ công và nợ nước ngoài của quốc gia giai đoạn 2010 -2020 và tầm nhìn đến 2030*, Hà Nội.
7. Bộ Tài chính (2012), *Bản tin nợ công – số 1*, Hà Nội.
8. Bộ Tài chính (2013), *Bản tin nợ công – số 2*, Hà Nội.
9. Bộ Tài chính (2014), *Bản tin nợ công – số 3*, Hà Nội.
10. Nguyễn Thị Kim Chi và Vũ Quỳnh Loan (2011), “*Khủng hoảng nợ công ở châu Âu: Nguyên nhân và tác động đến Việt Nam*”, *Tạp chí Nghiên cứu châu Âu*, số 9, Hà Nội.
11. Chính phủ (2010), *Nghị định số 79/2010/NĐ-CP ngày 14 tháng 07 năm 2010 về nghiệp vụ quản lý nợ công*, Hà Nội.
12. Vũ Anh Dũng, Khu Thị Tuyết Mai (đồng chủ biên) (2009), *Giáo trình Kinh tế quốc tế*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
13. Bùi Trường Giang và Đinh Mai Long (2013), *Nợ công của Việt Nam: quan niệm, đặc điểm và xu hướng*, Nghiên cứu kinh tế, Hà Nội.

14. Nguyễn Thị Ngọc Hân và Lãnh Thị Thi (2011), “*Khủng hoảng nợ công thế giới và bài học cho Việt Nam*”, Đề tài nghiên cứu khoa học, Học viện Ngân hàng, Hà Nội.
15. Mai Thu Hiền và Nguyễn Thị Như Nguyệt (2011), “Tình hình nợ công và quản lý nợ công ở Việt Nam”, *Tạp chí Ngân hàng*, số 14, Hà Nội.
16. Hoàng Xuân Hoà (2011), *Một số kiến nghị nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý nợ công của Việt Nam*, Viện Khoa học xã hội Việt Nam, Hà Nội.
17. Đinh Công Hoàng (2013), “*Cơ sở nền tảng của đồng Euro và cuộc khủng hoảng nợ công châu Âu*”, Viện nghiên cứu thương mại, Bộ Công thương, Hà Nội.
18. Lê Quốc Lý và Lê Huy Trọng (2003), *Nợ nước ngoài – Những vấn đề lý luận và thực tiễn quản lý ở Việt Nam*, Nxb Tài chính, Hà Nội.
19. Hoa Phương (2012), “*EU khủng hoảng nợ công – Triển vọng 2012: chưa thể sáng sủa*”, Thời báo kinh tế Việt Nam, Hà Nội.
20. Mai Thanh Quế (2013), *Khủng hoảng nợ công và tác động của khủng hoảng nợ công đến liên minh tiền tệ châu Âu*, Học viện Ngân hàng, Hà Nội.
21. Quốc hội (2009), *Luật số 29/2009/QH12: Luật Quản lý nợ công ngày 17 tháng 6 năm 2009*, Hà Nội.
22. Nguyễn Đức Thành (2011), *Nợ công ở Việt Nam: Một số phân tích và thảo luận*, TP. Hồ Chí Minh.
23. Nguyễn Bích Thuận (2013), *Nguyên nhân của khủng hoảng nợ công ở một số nước thành viên EU*, Viện Nghiên cứu châu Âu, Hà Nội.
24. Nguyễn Văn Tiến (2010), *Tài chính quốc tế*, Nxb. Thống kê, Hà Nội.
25. Nguyễn Tuấn Tú (2012), “Nợ công ở Việt Nam hiện nay – Thực trạng và giải pháp”, *Tạp chí Khoa học ĐHQGHN - Kinh tế và Kinh doanh*, (28), tr.200-208.

26. Nguyễn Anh Tuấn (2013), *Khủng hoảng nợ công ở Liên minh châu Âu (EU): Tác động và bài học cho Việt Nam*, Học viện Ngoại giao.
27. Đỗ Thiên Anh Tuấn (2013), *Tương lai nợ công của Việt Nam: Xu hướng và giải pháp*, Nghiên cứu kinh tế, Hà Nội.
28. Đinh Công Tuấn (2013), *Nợ công ở một số nước trong Liên minh châu Âu: thực trạng, nguyên nhân và bài học kinh nghiệm cho Việt Nam*, Nghiên cứu kinh tế, Hà Nội.
29. Hồ Quốc Tuấn (2011), “Khủng hoảng nợ Ireland: Biến nợ tư thành nợ công”, *Tạp chí Thời báo kinh tế*, số 01, Hà Nội.
30. Hoàng Thị Tư (2010), *Kinh tế thế giới sau khủng hoảng – tình hình nợ công và tái cấu trúc nền kinh tế*, Vụ kinh tế, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội.
31. Ủy ban Kinh tế Quốc hội (2013), *Nợ công và tính bền vững ở Việt Nam: Quá khứ, hiện tại và tương lai*, Nxb Tri thức, Hà Nội.
32. Vụ tài chính đối ngoại – Bộ tài chính (2005), *Sổ tay quản lý nợ nước ngoài*, Hà Nội.

Tiếng Anh

33. Bertola L. & Ocampo J.A. (2012), “Latin America’s Debt Crisis and “Lost Decade”, *Paper for Conference “Learning from Latin America: Debt Crises, Debt Rescues and When They and Why They Work”*, Institute for the Study of the Americas, School of Advanced Study, University of London.
34. Carmen M.Reinhart and Kenneth S.Rogoff (2010), “Growth in a Time of Debt”, *American Economic Review: Papers & Proceedings* 100, p.573-578.
35. Euro Commission (2010), *The European Union budget at a glance*.

36. George Alogoskoufis (2012), *Greece's sovereign debt crisis: retrospect and prospect*, Hellenic Observatory Papers on Greece and Southeast Europe.
37. Jaimovich. D and Panizza. U (2010), "Public debt around the world: a new data set of central government debt", *Applied Economics Letters*, 17, p.19-24.
38. James D. Hamilton and Marjory A. Flavin (1985), "On The Limit of Government Borrowing: A Framework for Empirical Testing", *NBER Working Paper No 1632*, Cambridge.
39. Mwanza Nkusu (2013), *Boosting competitiveness to grow out of debt – Can Ireland find a way back to its future?*, IMF Working Paper.
40. Philip R.Lane (2012), *The European Sovereign Debt Crisis*, Journal of Economic Perspectives.
41. Robert J. Barro (1979), "On The Determination of Public Debt", *The Journal of Political Economy*, Volume 87, Issue 5, p.940-971.
42. Shelby Woods (2013), *The Greek sovereign debt crisis: politics and economics in the Eurozone*, University of Washington.
43. S.M. Ali Abbas, Nazim Belhocine, Asmaa ElGanainy, and Mark Horton (2011), *Historical Patterns of Public Debt – Evidence From a New Database*.
44. World Bank (2013), *International Debt Statistics 2013*, Washington, D.C.
45. World Bank (2014), *International Debt Statistics 2014*, Washington, D.C.

Website:

46. <http://dantri.com.vn/>
47. <http://taichinhchungkhoan.com.vn/>
48. <http://tapchicongsan.org/>
49. <http://cafef.vn/>

50. <http://www.mof.org.vn>
51. <https://gso.gov.vn/>
52. <http://ec.europa.eu/eurostat>
53. <http://vietbao.vn/>
54. <http://vnbusiness.vn/>
55. <http://vneconomy.vn/>
56. <http://vnexpress.net/>
57. <http://www.doimoi.org/>
58. <http://www.gso.gov.vn/>
59. <http://www.taichinhvietnam.com/>
60. <http://www.tapchitaichinh.vn/>
61. <http://www.tradingeconomics.com>
62. <http://www.globalpropertyguide.com/>
63. <http://gafin.vn>
64. <http://cafeland.vn/>
65. <http://www.bundesfinanzministerium.de/>
66. <http://www.tapchicongsan.org.vn>
67. <http://www.rfa.org/vietnamese>
68. <http://www.ncseif.gov.vn>
69. <http://ies.vass.gov.vn>
70. <http://www.baohaiquan.vn>